

SUMARUL

CELOR MAI BUNE ȘI CELE MAI PROASTE

10 POLITICI LOCALE ȘI REGIONALE
DIN REPUBLICA MOLDOVA

Iulie 2018

INEKO

Institute for Economic and Social Reforms

www.viitorul.org

SUMARUL

CELOR MAI BUNE ȘI CELE MAI PROASTE

**10 POLITICI LOCALE ȘI REGIONALE
DIN REPUBLICA MOLDOVA**

Perioada de implementare:
mai - iulie 2018

www.viitorul.org

Opiniile exprimate aparțin autorilor. Administrația IDIS „Viitorul” și Consiliul Administrativ al Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul” nu poartă răspundere pentru estimările și opiniile prezentate în cadrul acestei publicații.

Pentru alte detalii, vă rugăm să contactați responsabilul pe presă, Victor URSU la următoarea adresă: **ursu.victoor@gmail.com** sau la numărul de telefon **069017396**.

Adresa de contact:

Chișinău, Iacob Hâncu 10/1, 2005, Republica Moldova

Telefon: (373-22) 21 09 32

Fax: (373-22) 24 57 14

www.viitorul.org

Orice utilizare a unor extrase ori opinii ale autorului acestui Studiu trebuie să conțină referință la IDIS „Viitorul”.

Sumarul este elaborat în cadrul proiectului „Promovarea transparenței și sustenabilității financiare a politicilor regionale, a întreprinderilor de stat și a autorităților locale din Republica Moldova”. Proiectul este implementat de IDIS „Viitorul”, în parteneriat cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO), cu suportul financiar al Programului de Asistență Oficială pentru Dezvoltare al Republicii Slovace (SlovakAid). Inițiativa are ca scop îmbunătățirea transparenței și a stabilității financiare a autorităților publice locale și a întreprinderilor de stat din Moldova prin transferul de know-how din proiectele similare implementate cu succes în Slovacia.

Acest sumar reprezintă cea de-a treia ediție a seriei de evaluări a unor politici și acțiuni de interes public. Prima ediție a fost lansată în februarie 2018, încorporând 13 politici - [Sumarul celor mai bune și cele mai proaste 13 politici locale și regionale din Republica Moldova](#) (noiembrie 2017 – ianuarie 2018), în timp ce ediția a doua a cuprins 11 politici locale și regionale și a fost prezentată în luna mai a. c - [Sumarul celor mai bune și cele mai proaste 11 politici locale și regionale din Republica Moldova](#) (februarie – aprilie 2018).

Activitatea de evaluare a politicilor locale și regionale din Republica Moldova urmărește descrierea practicilor durabile, rezistente în timp, care pot fi transferate și în alte comunități, având ca rezultat final îmbunătățirea calității politicilor locale și regionale de dezvoltare. Astfel, în această publicație

sunt descrise 10 politici locale și regionale; este vorba de politici cu o valoare adăugată, care pot fi considerate unice, inovatoare și semnificative pentru dezvoltarea economică și socială a Republicii Moldova, dar și două măsuri, care pot provoca daune și care nu ar trebui să reprezinte un exemplu pentru autoritățile care doresc să se modernizeze și să fie transparente.

Politicele incluse în sumar au fost identificate, analizate și apreciate cu suportul unui Consiliu de evaluatori independenți selectați de Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”, pe baza experienței lor administrative și de cercetare din diverse domenii. Membrii Consiliului de Evaluare își desfășoară activitatea în cadrul autorităților publice, agenții de dezvoltare regională, think tank-uri, instituții media, asociații de business și mediul academic.

Evaluatorii au fost invitați să evalueze o serie de decizii și politici locale cu caracter social-economic (reglementări, decizii de privatizare, documente de strategie, concepte de politici publice), propuse ori adoptate de către autoritățile publice locale de nivelul I și II, în domeniul lor de atribuții recunoscute de legislație.

Scopul evaluării constă în descrierea practicilor durabile, rezistente în timp, care pot fi transferate și în alte comunități, având ca rezultat final îmbunătățirea calității politicilor locale și regionale de dezvoltare.

METODOLOGIA EVALUĂRII

Metodologia de evaluare a fost elaborată de IDIS „Viitorul”, în parteneriat cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO), cu sprijinul financiar al Programului de Asistență Oficială pentru Dezvoltare al Republicii Slovace (SlovakAid).

Astfel, **membrii Consiliului de Evaluare au examinat 10 politici reprezentative pentru dezvoltarea economică și socială locală după două criterii: (1) calitate și (2) relevanță (importanța lor pentru comunitate și actorii locali)**. Măsurarea a inclus estimarea efectelor acestor politici și decizii locale asupra dezvoltării sustenabile și bunăstării comunităților în care acestea au apărut; adică efectele multiplicatoare.

Grila de măsurare a calității măsurii cuprinde valori variabile de la dezaprobare deplină la evaluare neutră (0) până la aprobare deplină [-3; +3]. Experții au evaluat și importanța măsurii pentru societate și economie, folosind o scară procentuală [0%; 100%], notând prin acest indicator gradul de durabilitate al măsurării pentru comunitatea locală și societate în ansamblu. La fel, membrii Consiliului de Evaluare au menționat avantajele și dezavantajele măsurilor pe care le-au evaluat. Comentariile lor despre măsurile evaluate reprezintă o parte a evaluării calității de către Consiliu.

Scorul final al fiecărei politici a fost calculat pe baza valorii medii obținute de la calitatea politicii înmulțită la coeficientul ce exprimă valoarea medie a importanței măsurii pentru comunitatea locală și economie. Scorul final variază între [-300; +300]. Potrivit metodologiei folosite, toate măsurile pot fi reprezentate pe o hartă de intensități relative, care indică astfel contribuția evaluată de experți a măsurilor respective asupra dezvoltării sociale și economice.

CLASAMENTUL POLITICILOR LOCALE ȘI REGIONALE DIN MOLDOVA

Localitatea	Calitatea [-3; +3]	Importanța [0%; 100%]	Scor final [-300; 300]	Poziție
Raionul Soroca <i>Ghidul turistic al raionului Soroca</i>	2,6	85,0	218,5	I
Satul Colibași, raionul Cahul <i>Serviciul intercomunitar de pompieri voluntari la Colibași, Vadul lui Isac și Brânză</i>	2,4	87,7	209,5	II
Orașul Căușeni <i>Elaborarea Planului de dezvoltare economică a orașului Căușeni 2019 - 2020</i>	2,4	87,3	207,0	III
Municipiul Ungheni <i>Campania „Deșeuri electrice colectate – vieți omenești protejate”</i>	2,5	82,0	203,4	IV
Municipiul Orhei <i>Sistemul electronic unic de procesare a cererilor și petițiilor locuitorilor din orașul Orhei: e-Primăria</i>	2,1	79,7	166,5	V
Satul Budești, municipiul Chișinău <i>Transparența și implicarea activă a cetățenilor în actul de guvernare locală din satul Budești, municipiul Chișinău</i>	2,0	77,3	154,7	VI
Municipiul Strășeni <i>Asigurarea transparenței bugetare în municipiul Strășeni</i>	1,8	73,4	135,1	VII
Satul Varnița, raionul Anenii Noi <i>Publicarea contractelor de achiziții publice de către Primăria satului Varnița</i>	1,7	73,0	124,8	VIII
Raionul Telenești <i>Firmele șefului secției construcții Telenești, favorite la concursurile de achiziții organizate în raion</i>	-2,4	83,0	-199,2	IX
Comuna Trușeni, municipiul Chișinău <i>Implicarea coruptă a aleșilor locali din comuna Trușeni în înstrăinarea terenurilor publice</i>	-2,3	87,7	-204,3	X

MEMBRII CONSILIULUI DE EVALUARE

1. **Aurelia Țepordei**, director al Departamentului dezvoltare profesională, Academia de Administrare Publică
2. **Boris Ivasi**, SRL „Hidroimpex”, Soroca
3. **Diana Enachi**, economist IDIS „Viitorul”
4. **Dumitru Albulesa**, administrator AITA (Asociația Internațională a Transportatorilor Auto din Moldova)
5. **Igor Bucătaru**, conferențiar universitar USM, expert „Promo-Lex”
6. **Igor Neaga**, consultant regional GIZ/ADR Nord
7. **Ion Beschieru**, expert în administrația publică locală
8. **Irina Ioniță**, specialist monitorizare și evaluare, proiectul APM al USAID
9. **Liubomir Chiriac**, vicedirector IDIS „Viitorul”
10. **Ludmila Botnariuc**, secretar administrativ, Secția Relații cu Publicul, Consiliul raional Orhei
11. **Octavii Ivanov**, consultant-coordonator, Dezvoltare locală, CALM
12. **Ștefan Vlas**, deputat în Parlamentul Republicii Moldova
13. **Vasile Cioaric**, director de programe, Centrul „Contact”
14. **Veaceslav Aftene**, jurnalist, portalul www.ialovnews.md
15. **Victoria Cujbă**, șef al Direcției administrație publică, Cancelaria de Stat

SUMAR

Zece cele mai bune și mai proaste politici locale și regionale din Moldova implementate în mai – iulie 2018 au fost identificate și evaluate de către membrii unui Consiliu de Evaluare, la invitația IDIS „Viitorul” și institutul INEKO din Slovacia. Activitatea urmărește descrierea practicilor durabile, rezistente în timp, care pot fi transferate și în alte comunități, având ca rezultat final îmbunătățirea calității politicilor locale și regionale de dezvoltare.

Politicile publice au fost măsurate pe baza a două criterii aprobate metodologic, luând în considerare importanța lor pentru comunitate și sustenabilitatea acestora. Astfel, membrii Consiliului de Evaluare au apreciat și clasificat politicile analizate după (a) calitate, criteriu care cuprinde valori situate între -3 și 3 și (b) importanța acestei politici pentru comunitate și economie, adică impactul care îl produce, utilizând o scară procentuală de la 0 la 100%. Iar înmulțirea celor două criterii reprezintă scorul final al fiecărei politici, care se încadrează între -300 și 300 de puncte.

Potrivit analizei, cele mai bune cinci politici publice locale din țara noastră se referă la Ghidul turistic al raionului Soroca – cu un scor final de 218,5 puncte, serviciul intercomunitar de pompieri voluntari la Colibași, Vadul lui Isac și Brânza - 209,5 puncte, elaborarea Planului de dezvoltare economică a orașului Căușeni - 207 puncte, campania de colectare a deșeurilor electrice din municipiul Ungheni, cu un scor final de 203, dar și sistemul de procesare a petițiilor locuitorilor din municipiul Orhei: e-Primăria, care a acumulat un scor final de 166,5 puncte.

Ghidul turistic al raionului Soroca, lansat pe 28 mai, conține cele mai utile informații despre atracțiile turistice ale regiunii. Publicația împarte raionul în cinci microzone și prezintă ariile naturale protejate patrimoniul istoric și cultural, muzeele, fotografii, informații despre meșterii populari, datele de contact ale unităților de cazare ș.a. Deși membrii Grupului de Evaluare consideră că publicația va contribui la promovarea comunității această politică va avea un

impact pozitiv doar dacă este corelată cu dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor publice.

Iar 11.000 de locuitori din satele Brânza, Vadul lui Isac și Colibași din raionul Cahul vor avea siguranță în cazul unor incendii și calamități mulțumită unui serviciu intercomunitar de pompieri voluntari. Serviciul a fost lansat pe 16 iulie curent și dispune de 25 de uniforme și de o autospecială donată de la o organizație austriacă. Însă, până la finele anului, din contribuția colectată printr-o platformă de crowdfunding de la băștinași va fi construită stația de pompieri. La fel, membrii Consiliului de Evaluare consideră că trebuie luat în considerare raportul cost-eficiență în menținerea unui serviciu de pompieri la nivel local.

O altă practică inovativă inclusă în clasament o întâlnim în municipiul Ungheni, capitala de vest a Republicii Moldova. Campania „Deșeuri electrice colectate – vieți omenеști protejate” desfășurată în perioada 20 aprilie – 20 mai 2018 reprezintă o activitate amplă de informare a cetățenilor despre importanța colectării selective a deșeurilor electrice și electronice. Elevii și copiii de la grădinițele din oraș au participat la concurs de colectare a deșeurilor electrice. Iar instituțiile care au colectat cea mai mare cantitate de deșeuri electrice și electronice au fost premiate cu câteva zile de vacanță în orașele înfrățite cu municipiului Ungheni.

La rândul său, membrii Consiliului de Evaluare au evaluat și două politici negative care prezintă anumite încălcări ale principiilor de transparență. Este vorba de două cazuri care au fost făcute publice în sursele media din Moldova în ultima perioadă și anume implicarea coruptă a aleșilor locali din comuna Trușeni în înstrăinarea terenurilor publice și favoritismul firmelor conduse de șeful secției construcții din raionul Telenești la concursurile de achiziții publice.

Ediția următoare a Sumarului celor mai bune și mai proaste politici locale și regionale din Moldova urmează să apară în octombrie 2018.

DESCRIEREA POLITICILOR PUBLICE CARE AU FOST APRECIATE CA FIIND BUNE

I

Titlu: **GHIDUL TURISTIC AL RAIONULUI SOROCA**

Sursa de informare: **Consiliul raional Soroca**

Măsura urmărită de autoritate:

Politici regionale de dezvoltare a potențialului turistic

CONTEXT

250 de atracții turistice din raionul Soroca sunt incluse în Ghidul turistic al raionului Soroca, editat în cadrul proiectului PNUD „Integrarea aspectelor de conservare a biodiversității în procesele naționale de planificare a teritoriului și practicile de utilizare a terenurilor”, implementat în perioada 2015 – 2018. Proiectul are scopul de a susține activitățile de conservare a biodiversității în politicile de planificare teritorială și practicile de utilizare a terenurilor din Republica Moldova.

ACTIVITĂȚI

Ghidul turistic al raionului Soroca conține cele mai utile informații despre localitățile turistice și ariile naturale protejate, date despre muzee, meșterii populari și unitățile de cazare. Publicația împarte raionul în cinci microzone și prezintă ariile naturale protejate de interes local, național și internațional din raionul Soroca, monumentele naturii, patrimoniul istoric și cultural, muzeele, fotografii, informații despre meșterii populari, datele de contact ale unităților de cazare ș.a. „*Discutam cu reprezentanții consiliului raional cum să facem ca acest ghid să fie unul interesant și atunci a venit o idee cam greu de realizat dar bună, haideți să scriem absolut despre fiecare localitate. Este ușor și de înțeles, dar în același timp și complicat*”, spune autorul Ghidului turistic, Viorel Miron.

În cadrul proiectului au fost elaborate și panouri informative despre natura, fauna și vegetația locală cu care au fost dotate primăriile, muzeele, bibliotecile publice și școlare din raionul Soroca.

Potrivit Ghidului turistic, pe teritoriul raionului Soroca sunt amplasate circa 413 monumente istorice, de artă, arhitectură, rezervații naturale, care merită a fi valorificate și vizitate de turiști. Prin urmare, în raionul Soroca sunt cinci microzone eco-turistice, un site protejat de Convenția Ramsar, „Unguri-Holoșnița”, trei rezervații peisagistice deosebite (Cosăuți, Rudi-Arionești și Holoșnița), dar și o rezervație naturală silvică interesantă (Pădurea Băxani). Totodată, ținutul mai este bogat într-o mulțime de monumente ale naturii: Pragurile Nistrului din Cosăuți, râpa „Bechir” din Zastânca, „Colina Casca” din Cremenciug etc.. Perla de la Nistru este fără îndoială Cetatea medievală Soroca, care ademenește turiștii în nordul Moldovei.

Publicația, care are 150 de pagini, a fost lansată pe 28 mai 2018, în incinta Cetății Soroca, în cadrul unui eveniment cultural public. La evenimentul de lansare a ghidului a fost vernisată și expoziția de fotografii cu genericul „Satul ca destinație turistică”, ediția a V-a. Scopul vernisajului a fost de a evidenția imaginile celor mai atractive locuri de poveste, tradiții obiceiuri păstrate, modul de viață autentic și a informa vizitatorii expoziției despre potențialul turistic a localităților raionului.

IMPACT

Ghidul turistic al raionului Soroca reprezintă un mijloc important de promovare turistică pe termen lung. Publicația, care adună toată atracțiile din regiune reprezintă o carte de căpătâi pentru fiecare vizitator al raionului. În acest context, vice-președintele raionului Soroca, Vladimir Nicuța consideră *„Sunt sigur că acest ghid va contribui ca noi să fim și mai bine cunoscuți. Să stărnim interesul ca să avem câți mai mulți vizitatori aici la Soroca, în satele noastre. Astfel, asta-i una dintre resursele noastre de dezvoltare ceea ce numim turism”*.

COMENTARII

Politica de dezvoltare a potențialului turistic din raionul Soroca este una pe cât de importantă, pe atât de necesară autorităților locale, deoarece contribuie nemijlocit la dezvoltarea economică și venituri mai mari la bugetele locale. Ghidul turistic al raionului Soroca va contribui la promovarea comunității și a tradițiilor naționale peste hotare, atragerea turiștilor străini, valorificarea potențialului turistic și dezvoltarea economică a raionului. Bineînțeles, din spusele membrilor Consiliului de Evaluare, o astfel de politică poate avea un impact pozitiv dacă este corelată cu dezvoltarea infrastructurii sau calitatea serviciilor publice. La fel, impactul ar fi unul mai mare și mai real dacă Ghidul turistic ar fi tradus în limbi de circulație internațională și promovat mai activ.

Scor: CALITATEA [+2,6] IMPORTANȚĂ [85,0%]

Sursa de informare: **Grupul public de pe Facebook a proiectului „Migrație și dezvoltare locală”**

Măsura urmărită de autoritățile publice locale:

Politici de modernizare a serviciilor publice prin implicare comunitară

CONTEXT

11.000 de locuitori din raionul Cahul vor avea siguranță, servicii mai calitative și operative în cazul unor incendii și calamități. Este vorba de locuitorii din satele Brînza, Vadul lui Isac și Colibași care își unesc eforturile împreună cu autoritățile locale și băștinașii, pentru a crea în premieră un serviciu intercomunitar de pompieri voluntari. Proiectul Serviciul Intercomunitar de Pompieri Voluntari (SIPV) – un nou model de cooperare intercomunitară a fost lansat pe 16 iulie curent în cadrul unui eveniment public. Proiectul din raionul Cahul urmează să fie executat până la finele anului curent, în cadrul programului Migrație și Dezvoltare Locală (MiDL), realizat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), în parteneriat cu Guvernul Elveției care oferă granturi pentru dezvoltarea durabilă a localităților cu implicarea originarilor plecați.

ACTIVITĂȚI

Satele Brînza, Vadul lui Isac și Colibași sunt situate la mijlocul traseului național Cahul-Giurgiulești, iar în cazul izbucnirii unor incendii, echipajele din Cahul, pot interveni abia după 30 de minute de la apel. Din cauza distanței pe care sunt nevoiți să o parcurgă, serviciile speciale nu reușesc întotdeauna să intervină la timp. Astfel, pentru a crește siguranța anti-incendiară, serviciul creat va avea locația la Colibași, acolo unde va fi construită o stație de pompieri locală cu suprafața de 80 de metri pătrați, dotată cu echipamentele necesare pentru intervenții. Postul va activa cu suportul voluntarilor din cele trei localități care, în caz de incendiu, sunt gata să intervină în situații de risc, fără a primi vreo remunerare. Datorită unui asemenea serviciu public intercomunitar, voluntarii vor putea interveni prompt în toate cele trei localități.

Serviciul dispune deja de 25 de uniforme și de o autospecială primită în dar pe 27 iunie de la o organizație austriacă. Pe data de 28-29 iunie 2018 de către pompierii voluntari din Austria, Peter Kiechle și Florian Kiechle, au fost instruiți 30 voluntari din satele Colibași, Brînza și Vadul lui Isac. În timpul aplicațiilor practice toți participanții au avut ocazia să simuleze stingerea unui incendiu, dar și acordarea primului ajutor și evacuarea victimelor.

În prezent, Asociația Băștinașilor din Colibași (ABC) îi îndeamnă pe cetățeni să doneze pentru această cauză nobilă. Donațiile se poate face la Primăria Colibași și pe platforma <https://guvern24.md>. Din toate sursele financiare alocate, urmează să fie construită stația de pompieri și va fi asigurată buna funcționare a activității pompierilor voluntari.

Bugetul total al proiectului, care reprezintă un nou model de cooperare intercomunitară este de 80.055 dolari. Guvernul Elveției a acoperit cheltuieli de peste 60 la sută (50 mii de dolari), iar cele trei administrații locale au alocat aproape 28.000 de dolari. Însă ca proiectul să fie implementat cu succes, iar locuitorii din Brâza, Vadul lui Isac și Colibași să se simtă mai în siguranță, este necesară contribuția băștinașilor în sumă de 1 830 de dolari (1 570 euro). Astfel, alocația migranților va fi colectată prin crowdfunding, iar o asociație obștească va oferi un sprijin de peste 300 de dolari.

IMPACT

Prin crearea serviciului intercomunitar de pompieri voluntari în satul Colibași se va reduce timpul de reacție la intervenția lichidării situațiilor de risc, cea mai apropiată unitate de pompieri la ora actuală fiind Direcția Situații Excepționale Cahul, care se află la 20 de kilometri de Colibași.

COMENTARII

Serviciul intercomunitar de pompieri voluntari este un model de cooperare intercomunitară și de mobilizare civică demn de urmat și poate contribui la rezolvarea multor probleme ale comunității prin implicare, participare și cooperare. Proiectul urmărește valorificarea și susținerea activităților de voluntariat, ca expresie a implicării, solidarității și responsabilității civice și valorii profesionale a acestora, materializată în sprijinul acordat celor trei comunități pe timpul situațiilor de urgență, dar și pentru prevenirea lor. Pe de o parte, inițiativa, inspirată din experiența austriacă, este eficientă și creează o sinergie între proiectul MiDL, autoritățile locale și locuitorii din comunități care devin motivați pentru a se implica în procesul decizional și dezvoltarea locală. Iar pe de altă parte, membrii Consiliului de Evaluare își mențin reținerea în ce privește contribuția băștinașilor la sustenabilitatea acestei politici. Și luând în considerare că instituirea și menținerea unui serviciu de pompieri, chiar și local, necesită resurse financiare, persoane pregătite și echipament modern, trebuie de luat în considerare raportul cost-eficiență.

Scor: CALITATEA [+2,4] IMPORTANȚĂ [87,7%]

Sursa de informare: **Primăria orașului Căușeni**

Măsura urmărită de autoritate:

Politici locale de dezvoltare economică durabilă

CONTEXT

La 1 septembrie 2017, Primăria orașului Căușeni a devenit membru al proiectului „Primarii pentru creștere economică” (M4EG), alături de alte 22 de autorități publice locale din Moldova. Proiectul reprezintă o nouă inițiativă a Uniunii Europene, lansată în ianuarie 2017 în cadrul Parteneriatului Estic.

Conform clauzelor formei de aderare, autoritatea locală s-a angajat să coopereze cu mediul de afaceri și cu societatea civilă pentru a accelera creșterea economică locală, dezvoltarea și crearea de locuri de muncă, prin consolidarea eforturilor în următoarele cinci domenii prioritare: cadrul de reglementare și instituțional, abilități și dezvoltarea capitalului uman, terenuri și infrastructură, accesul la finanțare și poziționarea externă și marketing.

În acest sens, Planul de dezvoltare economică locală 2019 - 2020 va constitui cadrul în care se va realiza dezvoltarea integrată și durabilă a orașului, iar calitatea vieții locuitorilor se va îmbunătăți pe parcursul implementării acestuia.

ACTIVITĂȚI

Prima etapă a proiectului „Primarii pentru creștere economică” constă în elaborarea de către autoritățile locale a planurilor de dezvoltare economică locală puternic focusate pe potențialul local și cu implicarea sectorului privat. În acest sens, pentru elaborarea Planului de Dezvoltare Economică Locală 2019-2020, în februarie 2018, a fost creat un grup de lucru care include funcționari publici, specialiști din cadrul primăriei Căușeni, reprezentanți ai mediului de afaceri și din societatea civilă. Totodată, specialistul proiecte și investiții din cadrul primăriei orașului Căușeni a participat în perioada noiembrie 2017 - mai 2018 la o serie de instruiți privind elaborarea planurilor de dezvoltare economică locală. Urmare a instruirii și a activităților din cadrul grupului de lucru, în primăvara acestui an au fost stabilite principalele direcții ale Planului de dezvoltare, dar și viziunea acestuia, care este „Căușeni - o comunitate prosperă, dezvoltată economic cu un standard de calitate al vieții înalt și o cultură antreprenorială dinamică și un turism bine dezvoltat”. Obiectivele Planului de dezvoltare economică includ următoarele priorități:

1. Consolidarea actorilor locali pentru dezvoltarea antreprenoriatului în orașul Căușeni.
2. Crearea locurilor de muncă și sporirea standardului calității vieții ai locuitorilor orașului Căușeni.
3. Dezvoltarea turismului și infrastructurii conexe acestuia.

Printre activitățile planificate pentru a spori potențialul economic al orașului se numără deschiderea unui centru StartUp, crearea unui spațiu de coworking pentru dezvoltarea ideilor de afaceri, elaborarea unui ghid turistic al localității, dar și modernizarea infrastructurii de turism în orașul Căușeni. Planul de dezvoltare economică al orașului urmează să fie expertizat de către experții Băncii Mondiale și a Comisiei Europene în toamna anului curent.

FINANȚATORI

Uniunea Europeană. „Primarii pentru Creștere Economică” este o inițiativă regională a Uniunii Europene pentru anii 2017-2020, având scopul de a sprijini autoritățile publice locale din statele Parteneriatului Estic (Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Republica Moldova și Ucraina).

BENEFICIARI

Locuitorii orașului Căușeni, în număr de 15 939 cetățeni (conform datelor BNS).

IMPACT

Planul de dezvoltare economică locală a orașului Căușeni va fi făcut public atât pe site-ul primăriei - <http://primaria.causeni.org/> și pe site-ul inițiativei www.m4eg.eu. Prin urmare, orice cetățean sau donator va putea accesa și analiza principalul document de politică economică a orașului. Principalele obiective ale orașului în cadrul Inițiativei „Primarii pentru creștere economică” sunt de a crea o cultură antreprenorială dinamică și prietenoasă cu administrația publică, de a dezvolta sectorul economic, a crea noi locuri de muncă și de a spori standardul calității vieții cetățenilor. Realizarea tuturor acestor obiective ale inițiativei europene va transforma orașul Căușeni într-o localitate urbană modernă, demnă de cetățenii săi.

COMENTARII

Orice unitate administrativ-teritorială trebuie să aibă un Plan de dezvoltare economică locală, prin urmare inițiativa este una necesară și, deopotrivă, importantă pentru dezvoltarea economică regională pe termen lung a unei comunități. Este de apreciat faptul ca Planul a fost dezvoltat urmând cele mai bune practici de consultare, iar în procesul de elaborare au fost implicați toți actorii locali, inclusiv reprezentanți ai autorității locale, ai comunității de afaceri și societății civile. Elaborarea și aprobarea Planului de dezvoltare economică a orașului rezultă din politica de dezvoltare durabilă integrată la nivel local și regional și va contribui esențial la dezvoltarea integrată și durabilă a localității. Politica reprezintă e un drum corect de a întreprinde pași înainte, iar procesul este din cele mai bune și corecte și actuale. Pe de o parte, politica de dezvoltare economică durabilă din orașul Căușeni va contribui și la dezvoltarea economică a orașului și va spori încrederea agenților economici în administrația locală. Pe de altă parte, la etapa de elaborare este prematur de vorbit despre un impact palpabil și/sau semnificativ al politicii asupra urbei. La fel, membrii Consiliului de Evaluare nu au observat să fie menționat impactul sau care vor fi beneficiile pentru cetățeni. Acesta ar trebui exemplificat cu cifre, spre exemplu, numărul locurilor noi de muncă care vor fi create sau a întreprinderilor locale, care ar facilita înțelegerea beneficiilor de către fiecare cetățean al orașului Căușeni.

Scor: CALITATEA [+2,4] IMPORTANTĂ [87,3%]

Sursa de informare: **Primăria orașului Ungheni**

Măsura urmărită de autoritate:

Politici municipale de management eficient al gestionării deșeurilor electrice și electronice

CONTEXT

În anul 2017 municipiul Ungheni a făcut primii pași în colectarea deșeurilor electrice și electronice, fiind prima localitate din Republica Moldova care a implementat un proiect pilot ce vizează colectarea selectivă a deșeurilor de echipamente electrice și electronice. Astfel, în perioada 20 aprilie – 20 mai 2018, Primăria municipiului Ungheni a desfășurat campania „Deșeuri electrice colectate – vieți omenești protejate” pentru asigurarea durabilității proiectului „Colectarea selectivă a deșeurilor de echipamente electrice și electronice în orașul Ungheni” finanțat de Agenția Slovacă pentru Dezvoltarea Cooperării Internaționale (SlovakAid).

ACTIVITĂȚI

Campania „Deșeuri electrice colectate – vieți omenești protejate” reprezintă o activitate amplă de informare a cetățenilor municipiului Ungheni despre importanța colectării selective a deșeurilor electrice/electronice (DEEE). În cadrul acestei campanii, cetățenii, persoane fizice și juridice au fost informați cu privire la modalitatea de colectare a DEEE - urilor. Printre primele acțiuni a fost informarea și educarea tinerei generații în vederea asigurării unui comportament civic responsabil.

Astfel, au fost organizate întâlniri cu reprezentanții grădinițelor, liceelor și colegiilor din municipiul Ungheni. Copiii din cadrul instituțiilor de învățământ din municipiu (6 grădinițe, 5 licee, 3 colegii și o școală primară) au fost informați despre care sunt deșeurile electrice, ce pericol prezintă acestea pentru mediu și sănătatea oamenilor, dar și cum putem foarte ușor să ne debarasăm de aceste deșeuri. Elevii și copii de la grădinițe au fost încadrați și într-un exercițiu practic, și anume un concurs de colectare a deșeurilor electrice. Instituțiile care au colectat cea mai mare cantitate de deșeuri electrice și electronice au fost premiate. Prin urmare, elevii de la mai multe licee teoretice („A. Pușkin”, „I. Creangă”, „V. Alecsandri” și „Mihai Eminescu”) au petrecut câteva zile din vacanța de vară în orașele înfrățite cu municipiul Ungheni - Komsomolsk (Ucraina), Auce (Letonia) și Joniskis (Lituania).

În instituțiile publice, magazine mari, oficiul poștal, etc. au fost instalate boxe promoționale de colectare a bateriilor de dimensiuni mici, a telefoanelor mobile, dar și a becurilor uzate. Materiale informative (semne de carte, calendare, informații pe partea verso a facturii de la Î.M „AVE- Ungheni” etc.) au fost distribuite în număr mare

cetățenilor. Procesul de colectare și transportare a DEEE – urilor este asigurat de întreprinderea municipală specializată „AVE - Ungheni”. Întreprinderea municipală preia apelurile de la cetățeni, după care colectează și depozitează DEEE - urile la punctul de colectare. Acesta este echipat cu containere pentru stocarea deșeurilor electrice și electronice de dimensiuni mici (becuri, acumulatori, baterii uzate, telefoane, fierbătoare electrice, etc.) și containere pentru depozitarea deșeurilor de mari dimensiuni (monitoare, televizoare, frigider, mașini de spălat, etc.). Toate aceste deșeuri urmează să fie livrate către reciclatorii specializați din străinătate.

Recent, Primăria municipiului Ungheni, în parteneriat cu Î.M. „AVE - Ungheni” a lansat o nouă campanie de colectare a deșeurilor de echipamente electrice/electronice în municipiul Ungheni - „Reciclează și câștigă!”. Sloganul acestei campanii este „Predai DEEE la punctele de colectare – primești un cadou”. Cetățenii au posibilitatea să participe, în premieră, la o tombolă cu premii care se desfășoară în perioada 28 iunie – 28 august 2018.

BENEFICIARI

Toți cetățenii municipiului Ungheni, în număr de 38 804 persoane (conform datelor furnizate de Primărie).

IMPACT

Activitatea lansată de Primăria municipiului Ungheni și-a propus nu doar să informeze, dar și să sensibilizeze cetățenii municipiului despre importanța colectării selective a deșeurilor de echipamente electrice și electronice. Campania „Deșeuri electrice colectate – vieți omenești protejate” reprezintă și o experiență unică care îi va permite Primăriei municipiului Ungheni accesarea de noi fonduri și implementarea proiectelor ce vizează protecția mediului înconjurător.

COMENTARII

Politica de management eficient al gestionării deșeurilor electrice și electronice din municipiul Ungheni reprezintă o politică importantă pentru comunitate, mai ales că abordează problemele de mediu și de sănătate. Prin această acțiune se asigură un impact termen lung asupra comportamentului civic responsabil al comunității. Politica pare a fi una nouă și inovatoare în Republica Moldova, ce merită a fi replicată și în alte urbe. Astfel de inițiative au avut succes în România și Estonia, de exemplu. Merită atenție faptul că campania respectivă are continuitate prin lansarea altei campanii de sensibilizare a populației privind importanța colectării deșeurilor electrice.

Cu toate acestea, încă nu este clar impactul acestei politici de management eficient al gestionării deșeurilor, iar în ce privește oportunitatea politicii, trebuie luate în considerare de asemenea, politicile locale în privința colectării deșeurilor de toate tipurile.

Scor: CALITATEA [+2,5] IMPORTANȚĂ [82,0%]

Titlu: SISTEMUL ELECTRONIC UNIC DE PROCESARE A CERERILOR ȘI PETIȚIILOR LOCUITORILOR DIN MUNICIPIUL ORHEI: E-PRIMĂRIA

Sursa de informare: **Primăria municipiului Orhei**

Măsura urmărită de autoritatea publică locală:

Politici municipale de implicare a societății civile în actul administrativ

CONTEXT

Primăria Orhei a aplicat un sistem digitalizat performant de procesare a cererilor și petițiilor locuitorilor. Sistemul electronic implementat îi ajută pe oamenii din localitate să aibă o relație mai comodă și mai transparentă cu primăria. Începând cu 14 mai 2018, toate adresările cetățenilor și agenților economici vor fi examinate în mod electronic, iar locuitorii pot afla online la ce etapă este executarea solicitărilor lor, sau despre rezultatul emis, printr-un simplu click. Platforma unde se pot verifica cererile este: cancelaria.orhei.md. Proiectul programului electronic de procesare a documentelor a fost lansat ca o modalitate de a simplifica accesul cetățenilor la serviciile primăriei, de a îmbunătăți transparența procesului de luare a deciziilor și de a elimina riscurile de corupție în lucrul cu cetățenii.

ACTIVITĂȚI

Fiecare cerere, demers, scrisoare sau un alt document cu care orheienii se adresează la Primăria municipiului Orhei, primește o copie pentru sistemul electronic, după care se transmite mai departe la examinare sau executare. După fiecare etapă sistemul actualizează datele despre solicitarea cetățeanului. Iar cetățeanul în orice moment poate să verifice online la ce etapă este examinată solicitarea sa. El poate vedea chiar și numele funcționarului responsabil.

Pentru a preveni cazurile de tergiversare, autoritățile locale din Orhei au luat și câteva măsuri. De exemplu, la fiecare adresare primăria indică și termenul în cât timp va fi examinată, care nu este mai mare decât prevede legislația în vigoare. În același timp, sistemul electronic reamintește în mod automat, în prealabil, apropierea de termenul limită. Aceasta îi ajută pe funcționarii de la primărie să monitorizeze executarea solicitărilor în termeni legali și cu mai multă strictețe.

BENEFICIARI

Toți locuitorii municipiului Orhei, în număr de 21 065 locuitori (conform BNS).

IMPACT

Proiectul „e-Primăria” este o primă etapă de a aduce serviciile publice locale mai aproape de oameni. În plus, de a-i scuti pe locuitorii orașului de cozi la ghișee și asigurând o mai bună transparență din partea primăriei Orhei.

COMENTARII

Proiectul e-Primăria este unul care poate soluționa mai multe probleme, inclusiv depășirea termenului de răspuns la solicitările/petițiile depuse de cetățeni, timpul și costurile de deplasare ale solicitantului, lipsa transparenței în examinarea cererilor din partea cetățenilor și corupția din autoritățile publice. Crearea sistemului unic de procesare a cererilor și petițiilor cetățenilor este un proiect foarte important pentru orice localitate, cu impact mare, pozitiv asupra procesului de cunoaștere a problemelor cu care se confruntă cetățenii. Acest sistem va permite de a economisi timpul și sursele financiare în procesul de procesare a petițiilor, va spori accesul către informația solicitată și va spori nivelul de transparență. De asemenea, sistemul e-Primăria va crea transparență vizavi de agenții economici care participă la licitațiile publice și va redus numărul contestărilor și ca efect, va fi micșorat timpul preconizat pentru toate procedurile de selectare a câștigătorului de ofertă. Potrivit Consiliului de Evaluare, e-Primăria reprezintă o activitate utilă și plină de idei, care trebuie replicată și în alte localități din Moldova, inclusiv în municipiul Chișinău.

Însă sistemul reflectă doar un aspect al transparenței și trebuie dezvoltată pentru a extinde lista serviciilor oferite. Accesând, însă, platforma cancelaria.orhei.md, constatăm lipsa unor instrumente de depunere a unei petiții sau cereri în format online. Totodată, accesul este permis doar celor care au depus o cerere și dețin numărul acesteia. Dacă scopul acestei politici este simplificarea accesului cetățenilor la serviciile primăriei, atunci platforma ar trebui să fie accesibilă tuturor și să ofere informații referitoare la modalitățile de depunere a unei cereri/petiții/solicitări, modele de cereri, date de contact ale funcționarilor responsabili de recepționarea și procesarea cererilor, termene, etc. La fel, cetățenii de vârstă a treia, cei care au, de regulă, cele mai mari probleme în relația cu APL, sunt mai rezervați în utilizarea tehnologiilor informaționale. O campanie de informare, promovare a proiectului ar contribui la utilizarea mai eficientă a sistemului digital, consideră membrii Consiliului de Evaluare.

Scor: CALITATEA [+2,1] IMPORTANTĂ [79,7%]

Sursa de informare: **Primăria satului Budești**

Măsura urmărită de autoritate:

Politici de transparență în procesul decizional la nivel local

CONTEXT

Cetățenii își doresc să fie implicați în procesul de decizie, în chestiunile publice și să fie informați cu privire la utilizarea banului public pentru a contribui la dezvoltarea comunității. Iar autoritățile publice locale trebuie să aibă o atitudine pro-activă și să vină în sprijinul nevoilor acestora. Pentru realizarea acestor obiective, Primăria Budești din municipiul Chișinău utilizează activ capacitățile paginii web oficiale - <https://budesti.md/>, dar și profilurile pe rețelele sociale. Astfel, pe pagina oficială a autorității publice locuitorii găsesc toate deciziile Consiliului sătesc, dispozițiile primarului, dar și informații despre activitățile primăriei, în timp ce pagina de Facebook a doamnei primar, Nina Costiuc reprezintă un canal de comunicare eficient, iar locuitorii și persoanele interesate care o urmăresc sunt abonați în timp real la noutățile care se întâmplă în localitate. Potrivit Ninei Costiuc, „toate aceste măsuri de asigurare a transparenței urmăresc, într-un final, să consolideze actul de guvernare, să asigure accesul liber la informațiile publice, să îmbunătățească dialogul cu cetățenii și să-i implice în procesul decizional administrativ”.

ACTIVITĂȚI

Astfel, pentru elaborarea Planului strategic de dezvoltare social-economică 2018-2023, autoritatea administrației publice locale din satul Budești a implicat toți actorii sociali din comunitate și i-a invitat la audieri și consultări publice. Prin urmare, de la 6 la 16 iunie toți cetățenii, dar și factorii de decizie au prezentat propuneri și sugestii pentru planul de dezvoltare, fiind anunțați de acest proces prin intermediul paginii oficiale a Primăriei. Ulterior, opiniile și propunerile recepționate au fost analizate și discutate în cadrul comisiilor de specialitate a Consiliului sătesc, care s-au desfășurat în perioada 25-28 iunie curent. Respectiv, pe 28 iunie, în cadrul ședinței publice a Consiliului sătesc a fost aprobat Planul strategic de dezvoltare social-economică pentru următorii cinci ani.

De asemenea, în luna iulie au început și lucrările de reparație a terenului de minifotbal după ce tinerii din sat, împreună cu consilierii locali și specialiștii în domeniu au stabilit această prioritate. Invitația de prezentare a ofertelor de preț pentru reparația terenului a fost făcută publică pe pagina web pe 22 iunie 2018. Lucrările sunt atent supravegheate de către tinerii sportivi, dar și consilierii locali, care sunt interesați de realizarea calitativă a reparației.

Totodată, locuitorii din satul Budești sunt conectați la deciziile pe care le i-au aleșii locali prin intermediul transmisiunilor online a ședințelor Consiliului sătesc. De exemplu, la ședința din 28 iunie a fost modificat bugetul localității la partea de venituri și cheltuieli cu 3 mln. lei, aprobate pentru construcția apeductului din sat. Bunăoară, publicarea deciziilor Consiliului sătesc, dar și transmisiune online a ședințelor, în special a celor unde se discută bugetul local, oferă posibilitatea cetățenilor să cunoască și să decidă unde și cum sunt utilizate resursele publice.

BENEFICIARI

Locuitorii satului Budești, municipiul Chișinău, în număr de 5 125 persoane (potrivit datelor Primăriei).

IMPACT

Participarea comunității la elaborarea Planului strategic de dezvoltare social-economică, dar și la implicarea la luarea deciziilor va determina creșterea spiritului de inițiativă al oamenilor din comunitate. Prin această metodă se dorește responsabilizarea comunității pentru deciziile luate și pentru întreg procesul de dezvoltare a satului Budești.

COMENTARII

Asigurarea transparenței activității și deciziilor administrațiilor publice, dar și implicarea cetățeanului în procesul decizional sunt esențiale pentru buna guvernare și pentru dezvoltarea locală durabilă. Actualmente, panourile informative instalate la ușa primăriei nu mai reprezintă un canal eficient de informare a cetățenilor și de asigurare a transparenței în procesul decizional. Instrumentele moderne de asigurare a transparenței, precum paginile web, transmisiunile online ale ședințelor, rețelele de socializare și alte aplicații, sunt cele care permit decidenților să asigure o transparență genuină. Pe de o parte, politica de transparență în procesul decizional la nivel local din satul Budești abordează un spectru plenar al activității administrației publice locale (proces decizional, achiziții publice, ședințe consiliu etc.) și demonstrează că oamenii sunt mult mai înclinați să susțină deciziile și programele la realizarea cărora au participat. Iar implicarea cetățenilor din diferite categorii sociale în procesul de guvernare locală și în procesul decizional crește responsabilizarea civică. Pe de altă parte, membrii Consiliului de Evaluare consideră că asigurarea transparenței este o obligație legală a tuturor autorităților publice locale, iar „*transparența trebuie să fie o componentă a oricărei politici, nu neapărat o politică separată*”.

Scor: CALITATEA [+2,0] IMPORTANȚĂ [77,3%]

Sursa de informare: **Primăria municipiului Strășeni**

Măsura urmărită de autoritate:

Politici municipale de asigurare a transparenței bugetare

CONTEXT

Transparența bugetară este modul în care cetățenii participă și contribuie la luarea deciziilor privind formarea bugetului și la modul în care sunt efectuate cheltuielile. Prin urmare, la etapa de executare, Primăria municipiului Strășeni pune accentul pe transparență, iar toate rapoartele de executare a bugetului sunt accesibile pe pagina web a primăriei. La fel, există mecanisme de consultare și participare a cetățenilor. Cu ajutorul acestor activități de transparență fiecare cetățean înțelege de ce bugetul local este important și este motivat să participe activ în procesul de elaborare al lui.

ACTIVITĂȚI

Executarea bugetelor locale se efectuează prin sistemul trezorerial al Ministerului Finanțelor, reflectându-se, în conformitate cu clasificția bugetară, în conturi distincte privind: a) încasarea veniturilor; b) efectuarea cheltuielilor în limita alocațiilor aprobate. Prin urmare, la sfârșitul lunii martie, raportul de executare a bugetului municipal pentru anul 2017 a fost făcut public pe pagina Primăriei - <http://www.straseni.md>. Astfel, potrivit raportului, parte de venituri a bugetului municipal a fost executată în sumă de 41 672,458 mii lei și a constituit 102,3 la sută din volumul veniturilor aprobate, iar partea de cheltuieli – 39 947, 515 mii lei, ori 97,7 la sută. Cele mai importante surse de venit ale autorității publice în 2017 au constituit transferurile (27 293,108 lei), adică 65% din venitul municipal, și impozitul pe venit din salariu (3 616, 888 lei), arată pagina oficială a Primăriei. În ceea ce privește cheltuielile, cei mai mulți bani municipali au fost alocați pentru salarizare (13959, 035 mii lei), investiții capitale (4 410, 174 mii lei) și reparații capitale.

De asemenea, toate deciziile Consiliului municipal privind aprobarea și rectificarea bugetului municipal pot fi consultate pe pagina oficială a Primăriei.

BENEFICIARI

Toți locuitorii municipiului Strășeni, în număr de 22 217 locuitori (potrivit datelor oferite de Primărie).

IMPACT

Ținând cont de importanța acestui document pentru dezvoltarea comunității în general, dar și pentru fiecare locuitor al municipiului Strășeni în parte, elaborarea și executarea bugetului trebuie să se facă în condiții de transparență maximă.

COMENTARII

Transparența bugetară este un indicator cheie al bunei guvernări, de calitatea căreia depinde dezvoltarea economică și nivelul de bunăstare a unei societăți. Studiile realizate în domeniu au demonstrat că gradul de transparență bugetară este invers proporțional cu gradul de corupție în sectorul public. Respectiv, cu cât bugetele publice și componentele acestuia sunt mai transparente, cu atât corupția este mai mică. Fiecare cetățean are dreptul să cunoască cât alocă anual primăria pentru reparația drumurilor, pentru alimentația copiilor în instituțiile preșcolare, pentru salarizare sau alte cheltuieli publice. În acest fel, cetățenii cunosc exact care au fost veniturile locale, dar și pe ce s-au cheltuit banii publici. La fel, societatea civilă poate contribui la formularea propunerilor pentru dezvoltarea municipiului și valorificarea banilor publici. Publicarea datelor privind formarea, aprobarea și executarea bugetelor trebuie făcută într-un mod accesibil fiecărui cetățean. Iar utilizarea eficientă și transparentă a finanțelor publice trebuie să fie unul din motto-ul activității autorităților publice locale pe întreg parcursul mandatului.

Cu toate că politica de asigurare a transparenței bugetare din municipiul Strășeni este una bună și merită a fi preluată de toate autoritățile publice locale, majoritatea membrilor din cadrul Consiliului de Evaluare consideră că asigurarea transparenței bugetare este o obligație a autorităților publice locale, conform legislației Republicii Moldova.

Scor: **CALITATEA** [+1,8] **IMPORTANȚĂ** [73,4%]

Sursa de informare: **Primăria satului Varnița, raionul Anenii Noi**

Măsura urmărită de autoritatea publică locală:

Politici locale de transparență a procesului de achiziții publice

CONTEXT

Transparența reprezintă un veritabil instrument de control, o garanție a utilizării eficiente și legale a resurselor financiare ale autorităților contractante, fiind o condiție esențială pentru integritate și prevenirea corupției în domeniul achizițiilor publice. Autoritatea publică locală este responsabilă atât de monitorizarea contractelor de achiziții publice, cât și de realizarea acțiunilor în domeniu în conformitate cu legislația în vigoare. În acest context, aplicarea principiului transparenței în cadrul Primăriei satului Varnița din raionul Anenii Noi vine în sprijinul consolidării procesului de achiziție publică, asigurând credibilizarea publică a acestui proces.

ACTIVITĂȚI

Începând cu anul 2017, anunțurile și contractele de achiziții publice sunt plasate de patru ori pe an, adică odată în trimestru. Iar în scopul transparentizării procesului de achiziții publice, specialistul în domeniul achizițiilor publice din cadrul primăriei elaborează planul de achiziții publice, care este ulterior publicat pe pagina <http://varnita.md/>.

În perioada aprilie-iunie 2018, pentru trimestrul II al anului curent, pe pagina oficială a Primăriei Varnița au fost făcute publice următoarele materiale: un anunț/invitație de participare la concurs și șase contracte în sumă de 224894,80 lei, inclusiv TVA. În total, de la începutul anului, pe pagina web au fost făcute publice 41 de contracte de achiziții publice. Cele mai multe contracte încheiate se referă la achiziția produselor alimentare pentru alimentația copiilor din instituțiile de învățământ. Pe lângă acestea, un contract de 240 mii lei a fost încheiat pe 18 aprilie 2018 pentru lucrările de reparație în interiorul Primăriei. De asemenea, pe pagina Primăriei, la secțiunea „Achiziții publice” găsim publicate în anul curent și câteva contracte încheiate în 2017. Astfel, printre cele mai scumpe lucrări și servicii pentru care au fost încheiate contracte de achiziții publice se referă la lucrări de amenajare a teritoriului în sumă de 239 mii lei, modernizarea iluminării stradale, pentru care Primăria satului Varnița a trebui să aloce 200 mii lei. Cel mai scump contract publicat pe pagina web se referă însă la reparația unei porțiuni de drum care asigură accesul spre localitate, încheiat în iulie 2018 în valoare de 424 643 lei, arată pagina <http://varnita.md/>.

Potrivit Planului de achiziții publice, în anul 2018, Primăria satului Varnița a planificat achiziții publice în valoare de 2 milioane 160 mii lei, cele mai scumpe referindu-se la produsele alimentare pentru alimentația copiilor și serviciile de amenajare a teritoriului.

La sfârșitul anului curent, primăria are intenția de a pregăti strategia de dezvoltare social-economică a satului, iar una dintre priorități va include și asigurarea transparenței procesului decizional, inclusiv și în domeniul achizițiilor publice.

BENEFICIARI

Reprezentanții autorității publice locale, prestatorii și agenții economici, și cel mai important, locuitorii satului Varnița, în număr de 5 214 locuitori, care sunt atât beneficiarii serviciilor publice oferite, cât și actorii implicați în monitorizarea eficienței valorificării banilor publici.

IMPACT

Din spusele funcționarilor publici de la Primăria Varnița, măsurile implementate în vederea transparentizării procesului de achiziții publice au determinat îmbunătățirea comunicării și cooperării între Primăria satului Varnița și Agenția Achiziții Publice, prestatorii de servicii, agenții economici, inclusiv beneficiarii.

COMENTARII

Orice cetățean are dreptul să cunoască cum sunt cheltuiți banii publici, inclusiv cei din bugetele locale, la care își aduce contribuția. Prin urmare, transparența trebuie asigurată la toate etapele procesului de achiziție publică, începând cu planificarea acesteia și până la implementarea contractului, efectuarea plăților și livrarea bunurilor sau executarea lucrărilor. Publicarea contractelor de achiziție de către Primăria Varnița este o acțiune care demonstrează deschidere și transparență maximă, cu atât mai mult cu cât aceasta nu este obligatorie conform legii. Transparența achizițiilor publice este un lucru foarte important pentru asigurarea integrității autorității publice locale, iar această politică ar trebui respectată de fiecare primărie din Republica Moldova, contribuind astfel la creșterea nivelului de transparență în procesul de achiziții publice și la sporirea accesului la informația de interes public.

Pe de o parte, transparența în achizițiile publice este crucială pentru obținerea unui nivel bun de concurență a ofertanților, sporirea responsabilității Primăriei și responsabilizării instituțiilor și a persoanelor implicate în acest proces. Pe de altă parte, orice locuitor al satului Varnița, reprezentant al societății civile sau persoană interesată ar putea avea acces la întregul proces de achiziții publice într-un an bugetar, poate monitoriza eficiența utilizării banului public și calitatea executării contractelor de achiziții și sesiza neregulile și ilegalitățile depistate din sistem. Însă, pentru aceasta este necesar ca să se asigure publicarea integrală, în timp util și într-un format accesibil a tuturor contractelor. Analizând informația publicată pe pagină web a Primăriei satului Varnița, constatăm publicarea iregulară a contractelor, formatul documentelor (scanate) care nu permite analiza, aplicarea filtrelor și motoarelor de căutare. De asemenea, potrivit membrilor Comisiei de Evaluare, asigurarea transparenței procesului de achiziții publice reprezintă o competență a autorităților locale prevăzută de legislație.

Scor: CALITATEA [+1,7] IMPORTANTĂ [73,0%]

DESCRIEREA POLITICILOR PUBLICE CARE AU FOST APRECIATE CA FIIND PROASTE

I

Titlu: **FIRMELE ȘEFULUI SECȚIEI CONSTRUCȚII TELENEȘTI, FAVORITE LA CONCURSURILE DE ACHIZIȚII ORGANIZATE ÎN RAION**

Sursa de informare: Portalul www.moldovacurata.md. Articol publicat pe 26 aprilie 2018

Măsura încălcată de autoritatea publică raională:

Favoritism și conflict de interese în procesul de achiziții publice

Bugetul raionului Teleneshi este o sursă continuă de venituri pentru firmele unor consilieri locali, primari din raion sau angajați ai administrației raionale. În domeniul construcțiilor și reparației de clădiri și cel al reparației drumurilor un segment aparte din licitațiile publice revine firmelor ce aparțin familiei șefului secției construcții, Iacob Stegărescu. Două întreprinderi ale familiei acestuia, „Maristecons” și „Prodpan”, câștigă în mod constant contracte de prestare a serviciilor, fie la primăriile din raion, fie la diferite instituții de stat subordonate Consiliului Raional. Iacob Stegărescu, chiar dacă nu face parte din comisiile de concurs în procesul de achiziții, este persoana care întocmește/avizează planurile anuale de reparații și autorizează lucrările.

Cele mai scumpe lucrări au fost date firmei fiicei funcționarului

Pentru prima firmă, „Maristecons”, fondată și administrată din anul 2012 de către Margareta Lupașco, fiica lui Iacob Stegărescu, participarea la concursurile de achiziții de la Direcția Generală Educație (DGE) Teleneshi este o activitate de rutină. În anul 2017, din cele 12 contracte licate, trei au fost date acestei firme. Potrivit Consiliului Raional Teleneshi, valoarea contractelor obținute de „Maristecons” constituie aproape jumătate din valoarea tuturor lucrărilor licate. Dacă cei 5 agenți economici au executat împreună lucrări de 876 397 de lei, atunci firma familiei Stegărescu a obținut trei contracte „mari”, de o valoare totală de 642 737 de lei.

În dările de seamă ale concursurilor câștigate de „Maristecons” se spune că grupurile de lucru au ales anume această firmă, deoarece ea a propus cele mai mici prețuri. În anul 2016 „Maristecons” a câștigat la DGE un singur contract, din cele șapte licate, în valoare de 16 335 de lei. Fiul său, Serghei Stegărescu, a fost contractat însă în calitate de persoană fizică să execute lucrări de reparație la bibliotecă publică raională „Vasile Alecsandri”, cu suma de 28 515 lei.

Licitații câștigate la primăriile din raion

Firma „Maristecons” mai beneficiază de contracte pentru reparația școlilor și grădinițelor și în cadrul licitațiilor organizate de primăriile din raion. De asemenea, o altă firmă, „Prodpan” SRL, în care fondator este Iacob Stegărescu, iar soția sa, Teodora Stegărescu, este administratoare, obține contracte pentru reparația clădirilor și drumurilor. În luna decembrie 2017 Consiliul Raional Telenești i-a acordat acestui agent economic, alături de alți 13, titlul de cel mai bun antreprenor al raionului Telenești. La acea vreme Iacob Stegărescu conducea deja secția construcții. În [comunicatul despre eveniment](#), plasat pe pagina oficială a Consiliului raional Telenești – www.telenesti.md, se spune că s-a luat în calcul „cifra de afaceri și rezultatele obținute în anul 2016”.

Mai multe detalii găsiți în articol - „Firmele șefului secției construcții Telenești, favorite la concursurile de achiziții organizate în raion”.

COMENTARII

Favoritismul, conflictele de interese și înțelegerile secrete (ilegale) sunt unele dintre cele mai frecvente încălcări în sistemul achizițiilor publice. Aceste fapte de corupție „seacă” bugetele locale, demotivează agenții economici să intre pe piața achizițiilor ceea ce reduce concurența, descurajează competiția sănătoasă în procesul de achiziții publice și încalcă drepturile cetățeanului la servicii publice de calitate. Corupția în achizițiile publice este cea mai gravă problemă a sistemului, iar costurile acesteia se ridică la 20-25% dintr-un contract. În lipsa unor măsuri imediate de contracarare a acestui fenomen, cele câteva miliarde de lei care trec anual prin sistemul achizițiilor vor fi utilizate ineficient și chiar fraudulos. În acest sens, cazurile de favoritism în procesul de achiziții publice trebuie făcute publice. Acest lucru va spori nivelul de transparentă în gestionarea bugetului local, va informa corect cetățenii despre procedurile de achiziții publice și implicare aleșilor locali, cât și a funcționarilor publici, în scheme dubioase.

Scor: CALITATEA [-2,4] IMPORTANȚĂ [83,0%]

Sursa de informare: Portalul www.crimemoldova.md. Articol publicat pe 13 iunie 2018

Măsura încălcată de autoritatea publică locală:

Abuz și gestionarea frauduloasă a patrimoniului public

La începutul lunii iunie 2018, Centrul Național Anticorupție (CNA) a anunțat despre deconspirarea unei scheme de înstrăinare a terenurilor din Trușeni prin intermediul unei întovărășiri pomicole. Din schemă ar face parte primarul comunei Trușeni, Ion Apostol, președintele întovărășirii pomicole din localitate și un fost inginer cadastral. Potrivit ofițerei de comunicare a CNA, Victoria Timuș-Loza, pe 14 iunie, a fost dispus arestul la domiciliu, după care decizia a fost contestată la Curtea de Apel Chișinău: „De pe 20 iunie, primarul de Trușeni este în arest preventiv în izolatorul CNA și se efectuează acțiuni de urmărire penală în continuare. Are calitatea procesuală de învinuit”.

Din spusele procurorilor, membrii grupării ar fi identificat doritori de a cumpăra terenuri, după care le-ar fi legalizat prin falsificarea mai multor documente. Pentru a da o tentă legală tranzacției, bănuții ar fi falsificat certificate de proprietate, dându-le numere de înregistrare fictive, prin care se atesta dreptul beneficiarului asupra terenurilor. De regulă, cumpărătorii primeau dreptul de proprietate cu un număr de înregistrare din anii 90, atunci când s-ar fi constituit întovărășirea pomicolă și, prin urmare, puteau fi considerați membri ai întovărășirii cu drepturi depline asupra terenurilor. Asta chiar dacă tranzacțiile, de facto, se desfășurau în perioada de după anii 2000.

Materialul integral îl citiți în articol - „Primarul comunei Trușeni și un complice, reținuți de CNA pentru înstrăinarea terenurilor publice”.

COMENTARII

Gestionarea patrimoniului public este foarte vulnerabilă la riscurile de corupție, fapt datorat interesului sporit pentru bunurile publice, dar și puterea de discreție pe care o dețin responsabili din cadrul autorităților administrației publice. Astfel de cazuri nu sunt singulare, din păcate și, întotdeauna se întâmplă cu implicarea factorilor de decizie sau a conducătorilor instituțiilor, în acest caz a primarului comunei Trușeni. Spre regret, aleșii locali înțeleg distorsionat care sunt obligațiile lor pe parcursul mandatului, iar abuzul și managementul fraudulos al patrimoniului cauzează diminuarea și ratarea de venituri la bugetul local. Acest lucru explică de ce este vital ca, în primul rând conducătorul unei instituții publice să fie o persoană onestă, responsabilă și integră. Și cu toate că măsura descrisă reprezintă evident un abuz cu impact major, membrii Comisiei de Evaluare consideră că investigațiile jurnalistice despre gestionarea frauduloasă a patrimoniului public trebuie să fie susținute pentru a descuraja activitățile de corupție. Prin urmare, acest articol poate fi un exemplu pentru aleșii locali care candidează la alegeri și urmăresc anumite interese meschine.

Scor: **CALITATEA [-2,3] IMPORTANTĂ [87,7%]**

IDIS „Viitorul” reprezintă o instituție de cercetare, instruire și inițiativă publică, care activează pe o serie de domenii legate de: analiză economică, guvernare, cercetare politică, planificare strategică și management al cunoștințelor. IDIS activează în calitate de platformă comună care reunește tineri intelectuali, preocupați de succesul tranziției spre economia de piață și societatea deschisă în Republica Moldova.

Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul” este succesorul de drept al Fundației Viitorul, și păstrează în linii mari tradițiile, obiectivele și principiile de acțiune ale fundației, printre care se numără: formarea de instituții democratice și dezvoltarea unui spirit de responsabilitate efectivă printre oamenii politici, funcționari publici și cetățenii țării noastre, consolidarea societății civile și spiritului critic, promovarea libertăților și valorilor unei societăți deschise, modernizate și pro-europene.

